COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 24.7.2013
COM(2013) 542 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Către un sector al apărării și al securității mai competitiv și mai eficient

{SWD(2013) 279 final}

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN ŞI COMITETUL REGIUNILOR

Către un sector al apărării şi al securităţii mai competitiv şi mai eficient

„*Lumea are nevoie de o Europă capabilă să desfăşoare misiuni militare pentru a contribui la stabilizarea situaţiei în zonele de criză […] trebuie să ne consolidăm politica externă şi de securitate comună şi avem nevoie de o abordare comună în chestiunile de apărare, deoarece împreună avem puterea şi capacitatea de a transforma lumea într-un loc mai echitabil, care este fondat pe reguli şi în care drepturile omului sunt respectate.*"

Preşedintele Barroso, discurs privind starea Uniunii din septembrie 2012

„*Consiliul îşi reiterează apelul pentru menţinerea şi dezvoltarea în continuare a capacităţilor militare pentru susţinerea şi consolidarea PSAC. Acestea stau la baza capacităţii UE de a acţiona ca garant al securităţii, în contextul unei abordări cuprinzătoare mai largi* [şi având în vedere] *necesitatea unei industrii europene a apărării puternice şi mai puţin fragmentate pentru a susţine şi a consolida capacităţile militare ale Europei şi capacitatea UE de a acţiona autonom*".

Consiliul Afaceri Externe, 19 noiembrie 2012, Concluzii

1. CONTRIBUŢIA COMISIEI EUROPENE LA CONSOLIDAREA SECTORULUI EUROPEAN AL APĂRĂRII ŞI AL SECURITĂŢII

Prezenta comunicare se bazează pe activitatea Grupului operativ al Comisiei pentru industria apărării, creat în 2011, cu obiectivul de a consolida sectorul apărării prin mobilizarea tuturor politicilor relevante ale UE. Serviciul European de Acţiune Externă (SEAE) şi Agenţia Europeană de Apărare (AEA) au fost pe deplin asociate la lucrările Grupului operativ şi la elaborarea acestei comunicări.

1.1. Introducere

Mediul strategic şi geopolitic se află într-o evoluţie rapidă şi permanentă. Echilibrul mondial al puterilor se modifică odată cu emergenţa unor noi centre de gravitaţie şi cu reorientarea interesului strategic al SUA către Asia. În această situaţie, Europa trebuie să îşi asume responsabilităţi mai mari pentru a-şi asigura securitatea atât pe teritoriul european, cât şi în străinătate. Pentru a putea acţiona la întregul său potenţial, UE trebuie să dezvolte o politică de securitate şi apărare comună (PSAC) credibilă. Această evoluţie trebuie să fie pe deplin compatibilă cu NATO şi cu principiile sale.

Provocările în materie de securitate cu care ne confruntăm astăzi sunt numeroase, complexe, interconectate şi dificil de anticipat: este posibil să survină crize regionale care pot deveni violente, pot să apară noi tehnologii care implică noi vulnerabilităţi şi ameninţări, iar schimbările de mediu şi penuria de resurse naturale pot provoca conflicte politice şi militare. În acelaşi timp, multe ameninţări şi riscuri se propagă cu uşurinţă dincolo de frontierele naţionale, estompând linia de demarcaţie tradiţională dintre securitatea internă şi cea externă.

Provocărilor în materie de securitate menţionate nu li se poate face faţă decât printr-o abordare cuprinzătoare care să combine diferite politici şi instrumente, precum şi măsuri pe termen scurt şi pe termen lung. Această abordare trebuie să se bazeze pe o gamă largă de

capabilități civile și militare. Este din ce în ce mai puțin probabil ca statele membre să poată suporta această sarcină pe cont propriu.

Acest lucru este valabil în special pentru domeniul apărării, în care noile echipamente sunt adesea complexe din punct de vedere tehnologic și costisitoare. În prezent, statele membre întâmpină dificultăți în a-și echipa forțele armate în mod adecvat. Operațiunile recente din Libia au evidențiat faptul că Europa înregistrează deficiențe importante la nivelul capabilităților militare esențiale.

Criza cheltuielilor publice conduce la reduceri în bugetele pentru apărare, fapt ce exacerbează problema, mai ales întrucât acestea nu sunt nici coordonate, nici puse în aplicare ținând cont de obiective strategice comune. Din 2001 până în 2010, cheltuielile UE din sectorul apărării au scăzut de la 251 de miliarde EUR la 194 de miliarde EUR. Aceste reduceri bugetare au, de asemenea, un impact considerabil asupra industriilor care dezvoltă echipamente pentru forțele noastre armate, antrenând reduceri ale programelor existente și planificate. Ele afectează în special investițiile în cercetarea și dezvoltarea din domeniul apărării, care sunt cruciale pentru dezvoltarea capabilităților viitoare. Între 2005 și 2010, bugetele europene pentru cercetare și dezvoltare (C&D) au cunoscut o scădere de 14 %, până la 9 miliarde EUR; numai SUA cheltuiește în prezent de șapte ori mai mult pentru cercetarea și dezvoltarea în domeniul apărării decât toate cele 27 de state membre ale UE împreună.

Bugetele pentru apărare sunt în scădere, iar costurile capabilităților moderne sunt în creștere. Aceste creșteri ale costurilor sunt o consecință a tendinței pe termen lung de creștere a complexității tehnologice a echipamentelor de apărare, dar și a reducerii volumelor de producție ca urmare a reorganizării și a reducerii efectivelor forțelor armate europene după sfârșitul Războiului Rece. Acești factori vor continua să aibă o influență decisivă asupra piețelor de apărare din Europa, indiferent de nivelurile bugetare.

Această situație are efecte de domino asupra unei industrii care joacă un rol crucial în ansamblul economiei europene. Cu o cifră de afaceri de 96 de miliarde EUR numai în anul 2012, apărarea reprezintă un sector industrial major, care generează inovare și este axat pe inginerie și tehnologii de ultimă generație. Cercetarea de vârf realizată în acest sector a avut efecte indirecte importante asupra altor sectoare, cum ar fi sectorul electronicii, precum și cel al aviației spațiale și civile; ea favorizează creșterea și creează mii de locuri de muncă de înaltă calificare. În Europa, industria apărării asigură locuri de muncă directe pentru aproximativ 400 000 de persoane și generează până la 960 000 de locuri de muncă indirecte suplimentare. Prin urmare, este esențial să menținem sectorul apărării dacă dorim ca Europa să dețină în continuare o poziție de lider mondial în domeniul producției și inovării. Acesta este motivul pentru care eforturile vizând consolidarea competitivității industriei apărării reprezintă un element-cheie al Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

În același timp, importanța acestei industrii nu poate fi măsurată numai în termeni de locuri de muncă și de cifre de afaceri. Baza industrială și tehnologică de apărare europeană (EDTIB) constituie un element-cheie pentru capacitatea Europei de a asigura securitatea cetățenilor săi și de a-și proteja valorile și interesele. Europa trebuie să fie capabilă să își asume responsabilitatea pentru propria sa securitate și pentru pacea și stabilitatea internațională în general. Acest lucru necesită un anumit grad de autonomie strategică: pentru a fi un partener credibil și fiabil, Europa trebuie să fie în măsură să decidă și să acționeze fără a depinde de capabilitățile unor părți terțe. Securitatea aprovizionării, accesul la tehnologii critice și suveranitatea operațională sunt, prin urmare, cruciale.

În prezent, întreprinderile din industria apărării supraviețuiesc datorită beneficiilor investițiilor în cercetare și dezvoltare efectuate în trecut și au putut atenua cu succes scăderea

comenzilor naționale recurgând la exporturi. Însă aceasta se realizează adesea cu prețul unui transfer de tehnologii, de drepturi de proprietate intelectuală (DPI) și de producție în afara UE. La rândul său, acest lucru are implicații serioase pentru competitivitatea pe termen lung a EDTIB.

Problema diminuării bugetelor pentru apărare este agravată de fragmentarea persistentă a piețelor europene, care conduce la dublarea inutilă a capabilităților, a structurilor și a cheltuielilor. Cooperarea și concurența la nivelul UE rămân încă o excepție, mai mult de 80 % din investițiile în echipamente de apărare fiind realizate la nivel național. În consecință, Europa riscă să piardă un know-how esențial și autonomia în domenii-cheie pentru capabilitățile sale de apărare.

Această situație necesită o redefinire a priorităților. Dacă este dificil să se cheltuiască mai mult, atunci cheltuielile trebuie să fie direcționate mai bine. Există posibilități ample pentru a realiza acest lucru. În pofida reducerilor, statele membre ale UE au cheltuit împreună în 2011 încă mai mult pentru apărare decât China, Rusia și Japonia împreună[1]. Prin urmare, constrângerile bugetare trebuie să fie compensate printr-o cooperare crescută și o utilizare mai eficientă a resurselor. Acest obiectiv poate fi atins prin sprijinirea clusterelor, specializarea funcțiilor, desfășurarea în comun a cercetării și a achizițiilor publice, o nouă abordare mai dinamică a sinergiilor civilo-militare și aprofundarea integrării pieței.

1.2. Strategia Comisiei

Apărarea rămâne un element central al suveranității naționale, iar deciziile privind capabilitățile militare țin în continuare de competența statelor membre. Cu toate acestea, UE poate aduce o contribuție semnificativă. Ea dispune de politici și instrumente pentru a pune în aplicare schimbări structurale și oferă cel mai bun cadru în care statele membre își pot menține, în mod colectiv, un nivel adecvat de autonomie strategică. Întrucât statele membre dețin împreună efective militare de aproximativ 1,6 milioane de soldați și bugete anuale pentru apărare de 194 de miliarde EUR, UE are capacitatea de a fi un actor strategic pe scena internațională, în conformitate cu valorile sale.

Prin urmare, în concluziile sale din 14 decembrie 2012, Consiliul European a invitat „*[...] Înaltul Reprezentant, în special prin intermediul Serviciului European de Acțiune Externă și al Agenției Europene pentru Apărare, precum și Comisia, […] să elaboreze în continuare propuneri și acțiuni pentru consolidarea PSAC și îmbunătățirea disponibilității capabilităților civile și militare necesare […]*”.

Obiectivul final constă în a consolida apărarea europeană pentru a face față provocărilor secolului XXI. Multe dintre reformele necesare vor fi desfășurate sub conducerea statelor membre. Misiunea Agenției Europene de Apărare (AEA) constă în a le sprijini eforturile de a îmbunătăți capabilitățile de apărare ale Uniunii în scopurile PSAC. De asemenea, Comisia poate aduce o contribuție importantă și a început deja să facă acest lucru. După cum a subliniat președintele Barroso: *„Comisia își asumă partea sa de răspundere: lucrăm în vederea creării unei piețe unice a apărării. Valorificăm competențele care ne sunt conferite prin tratat pentru a dezvolta o bază industrială de apărare europeană.”*

Având în vedere aceste obiective, Comisia a prezentat două directive: directiva privind achizițiile publice în domeniul securității și apărării (Directiva 2009/81/CE) și directiva privind transferurile produselor din domeniul apărării (Directiva 2009/43/CE), care constituie în prezent piatra de temelie a pieței europene a apărării. În plus, ea a elaborat politici industriale și programe de cercetare și de inovare specifice în domeniul securității și spațiului. Comisia a dezvoltat, de asemenea, politici și instrumente ce sprijină atât securitatea internă cât

[1] Potrivit datelor SIPRI.

și pe cea externă în domenii precum protecția frontierelor externe, supravegherea maritimă, protecția civilă sau gestionarea crizelor, care prezintă numeroase similitudini tehnologice, industriale, conceptuale și operaționale și numeroase legături cu sectorul apărării.

Prezenta comunicare consolidează acest acquis și îl dezvoltă în continuare în limitele competențelor Comisiei, astfel cum sunt definite în Tratatul de la Lisabona. Ea încearcă, în special, să valorifice interacțiunea benefică și posibilele sinergii datorate estompării liniei de demarcație dintre apărare și securitate și dintre sectorul civil și cel militar.

Pentru a atinge aceste obiective, Comisia intenționează să ia măsuri în următoarele domenii:

- aprofundarea în continuare a pieței interne a apărării și a securității. Aceasta înseamnă în primul rând asigurarea aplicării integrale a celor două directive existente. Pe baza acestui acquis, Comisia va combate, de asemenea, distorsiunile de pe piață și va contribui la îmbunătățirea securității aprovizionării dintre statele membre;
- consolidarea competitivității EDTIB. În acest scop, Comisia va elabora o politică industrială de apărare, bazată pe două axe-cheie:
  - sprijinirea competitivității – incluzând elaborarea unor „standarde hibride” de care să beneficieze piețele securității și apărării și examinarea modalităților de a dezvolta un sistem european de certificare pentru navigabilitatea aeriană militară;
  - sprijinirea IMM-urilor – incluzând dezvoltarea unui parteneriat strategic european de clustere pentru a forma legături cu alte clustere și a susține IMM-urile din domeniul apărării în contextul concurenței mondiale.
- valorificarea, în cea mai mare măsură posibilă, a sinergiilor dintre sectorul civil și cel militar, pentru a asigura cea mai eficientă utilizare a resurselor contribuabililor europeni, în special prin:
  - concentrarea eforturilor Comisiei asupra posibilei interacțiuni benefice dintre cercetarea civilă și cea militară și asupra potențialului de dublă utilizare a spațiului;
  - sprijinirea forțelor armate în vederea reducerii consumului lor de energie, contribuind în acest mod la atingerea obiectivelor 20/20/20 ale Uniunii.
- în plus, Comisia propune acțiuni care vizează explorarea unor noi piste, stimularea dezbaterii strategice în Europa și pregătirea terenului pentru o cooperare europeană sporită și aprofundată, mai ales prin:
  - evaluarea posibilităților de dezvoltare a capabilităților cu dublă utilizare, deținute de UE, care pot completa capabilitățile naționale în anumite domenii legate de securitate și care pot deveni multiplicatori de forță eficace și eficienți din punct de vedere al costurilor;
  - luarea în considerare a lansării unei acțiuni pregătitoare în ceea ce privește cercetarea referitoare la PSAC, axată pe domeniile în care este cea mai mare nevoie de capabilitățile de apărare ale UE.

Comisia invită șefii de stat și de guvern să discute această comunicare în cadrul Consiliului European din decembrie 2013, împreună cu raportul elaborat de Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate.

Plan de acțiune[2]

2. CONSOLIDAREA PIEȚEI INTERNE A APĂRĂRII

2.1. Asigurarea eficienței pieței

- Odată cu transpunerea integrală, în toate statele membre, a Directivei 2009/81/CE privind achizițiile publice în domeniul securității și apărării, baza de reglementare a pieței europene a apărării este în vigoare. Pentru prima oară, în acest sector sunt aplicabile norme specifice ale pieței interne, vizând încurajarea unei concurențe echitabile la nivelul UE. Cu toate acestea, sectorul apărării rămâne o piață specială, cu o tradiție îndelungată de fragmentare la nivel național. Prin urmare, Comisia va lua măsuri specifice pentru a asigura aplicarea corectă a directivei și îndeplinirea obiectivului acesteia.

Acțiune:

- *Comisia va monitoriza gradul de deschidere a piețelor de apărare ale statelor membre și va evalua periodic, prin intermediul portalului Tenders Electronic Daily (TED) și al altor surse specializate, modul în care noile norme privind achizițiile publice sunt aplicate. Ea își va coordona activitățile de monitorizare a pieței cu cele ale AEA pentru a valorifica potențiale sinergii și a evita dublarea inutilă a eforturilor.*

În perioade de constrângeri bugetare, este deosebit de important ca resursele financiare să fie utilizate în mod eficient. Punerea în comun a cererii este un mod eficace de a atinge acest obiectiv. Directiva conține dispoziții specifice privind organismele centrale de achiziție care permit statelor membre să recurgă la noile norme și pentru realizarea în comun a achizițiilor publice, spre exemplu prin intermediul AEA. Statele membre ar trebui să utilizeze acest instrument cât mai mult posibil pentru a maximiza economiile de scară și a beneficia pe deplin de cooperarea la nivelul UE.

Anumite contracte sunt excluse din domeniul de aplicare al directivei, întrucât aplicarea normelor prevăzute de aceasta nu ar fi adecvată în cazul lor. Acest lucru este valabil, în special, pentru programele de cooperare, care reprezintă un mijloc eficace de a favoriza consolidarea și competitivitatea pieței.

Cu toate acestea, alte excluderi specifice, și anume excluderea contractelor atribuite de un guvern unui alt guvern și a atribuirilor de contracte de achiziții publice reglementate de norme internaționale, ar putea fi interpretate într-un mod care subminează aplicarea corectă a directivei. Aceasta ar putea periclita condițiile de concurență echitabile de pe piața internă. Prin urmare, Comisia se va asigura că aceste excluderi sunt interpretate cu strictețe și că nu sunt utilizate în mod abuziv pentru a eluda prevederile directivei.

Acțiune:

- *Comisia va clarifica limitele anumitor excluderi. În acest scop, ea va oferi, în consultare cu statele membre, îndrumări specifice, în special în ceea ce privește contractele atribuite de un guvern unui alt guvern și acordurile internaționale.*

2.2. Combaterea distorsiunilor de pe piață

Cu scopul de a continua dezvoltarea pieței interne a apărării și a depune eforturi în vederea creării unor condiții de concurență echitabile pentru toți furnizorii europeni, Comisia va

[2] Toate acțiunile prevăzute în prezentul plan de acțiune sunt coerente și compatibile cu instrumentele financiare relevante stabilite în temeiul cadrului financiar multianual.

combate practicile neloiale și discriminatorii persistente și distorsiunile de pe piață. Ea își va mobiliza politicile în special împotriva așa-numitelor „*offsets*”, adică a compensațiilor economice solicitate pentru achizițiile în sectorul apărării din partea furnizorilor străini. Obligațiile de compensare sunt măsuri discriminatorii care sunt contrare atât principiilor prevăzute de Tratatul UE, cât și metodelor de achiziție performante. Prin urmare, ele nu pot face parte din piața internă a apărării.

Acțiune:

- *Comisia va asigura eliminarea treptată și totodată rapidă a compensațiilor. De la adoptarea Directivei privind achizițiile publice în domeniul apărării, toate statele membre și-au abrogat sau și-au revizuit legislația națională privind compensațiile. Comisia va verifica dacă aceste revizuiri sunt conforme cu legislația UE. Ea se va asigura, de asemenea, că aceste modificări ale cadrului juridic conduc la o schimbare reală a practicilor statelor membre în materie de achiziții publice.*

Comisia a aplicat la scară largă normele privind controlul concentrărilor economice asupra sectorului apărării. Aceste măsuri i-au permis Comisiei să garanteze un control eficace al concurenței, fapt ce contribuie la o mai bună funcționare a pieței apărării. În ceea ce privește ajutoarele de stat și în conformitate cu Comunicarea privind modernizarea politicii ajutoarelor de stat, cheltuielile publice ar trebui să devină mai eficiente și mai bine direcționate. În această privință, controlul ajutoarelor de stat joacă un rol fundamental în ceea ce privește protejarea și consolidarea pieței interne, inclusiv în sectorul apărării.

Statele membre au obligația, în temeiul tratatului, să notifice Comisiei toate măsurile de ajutor de stat, inclusiv ajutoarele acordate sectorului strict militar. Ele nu pot deroga de la această obligație decât în cazul în care pot dovedi că nenotificarea este necesară din motive de interese esențiale ale siguranței în temeiul articolului 346 din TFUE. Prin urmare, dacă un stat membru intenționează să se bazeze pe articolul 346, acesta trebuie să fie în măsură să demonstreze că măsurile concrete luate în sectorul militar sunt necesare și proporționale în scopul protecției intereselor esențiale ale siguranței sale și că nu depășesc ceea ce este strict necesar pentru atingerea acestui scop. Sarcina de a demonstra că aceste condiții sunt îndeplinite revine statelor membre.

Acțiune:

- *Comisia se va asigura că toate condițiile necesare sunt îndeplinite atunci când se invocă articolul 346 din TFUE pentru a justifica măsuri de ajutor de stat.*

2.3. Îmbunătățirea securității aprovizionării

Securitatea aprovizionării este esențială pentru a asigura funcționarea pieței interne a apărării și europenizarea lanțurilor industriale de aprovizionare. Majoritatea problemelor legate de securitatea aprovizionării țin de responsabilitatea statelor membre. Cu toate acestea, Comisia poate dezvolta instrumente care să permită statelor membre să îmbunătățească securitatea aprovizionării lor reciproce. Directiva 2009/43/CE privind transferurile intra-UE de produse din domeniul apărării este un astfel de instrument, întrucât introduce un nou sistem de acordare a licențelor care facilitează circulația produselor din domeniul apărării pe piața internă. În prezent, statele membre ar trebui să valorifice pe deplin posibilitățile oferite de această directivă pentru a consolida securitatea aprovizionării în cadrul Uniunii.

Acțiuni:

- *Comisia, împreună cu AEA, va lansa un proces consultativ ce va urmări să încurajeze statele membre să își asume un angajament politic de a-și asigura reciproc aprovizionarea*

– pe bază de contracte sau de acorduri – cu bunuri, materiale sau servicii din domeniul apărării destinate unei utilizări finale de către forțele armate ale statelor membre.

- *Comisia va optimiza regimul pentru transferul produselor din domeniul apărării prin: a) sprijinirea autorităților naționale în eforturile lor de a crește gradul de conștientizare cu privire la acesta din urmă în cadrul industriei, b) crearea unui registru central pentru licențele generale și promovarea utilizării acestora și c) promovarea celor mai bune practici de gestionare a transferurilor intra-UE de produse din domeniul apărării.*

Securitatea aprovizionării depinde, de asemenea, de deținerea de resurse industriale și tehnologice esențiale și de controlul exercitat asupra acestora. Mai multe state membre dispun de legislație națională privind controlul investițiilor străine în industriile apărării. Cu toate acestea, cu cât lanțurile industriale de aprovizionare devin mai internaționale, cu atât mai mare poate fi impactul unei schimbări de proprietar al unei întreprinderi (chiar la niveluri inferioare ale lanțului de producție) asupra securității aprovizionării forțelor armate și industriilor celorlalte state membre. Acest lucru reprezintă, de asemenea, o problemă care afectează gradul de autonomie pe care Europa îl are și pe care își dorește să-l mențină în domeniul capabilităților militare și este legat în același timp de chestiunea generală a controlului asupra fluxului de investiții străine în sectorul respectiv. O abordare europeană se poate dovedi a fi necesară pentru a face față acestei provocări.

Acțiune:

- *Comisia va publica o Carte verde privind controlul capabilităților industriale legate de apărare și de chestiuni sensibile de securitate. Ea va consulta părțile interesate cu privire la posibilele deficiențe ale sistemului actual, ceea ar putea permite identificarea capabilităților europene, și va explora opțiunile privind instituirea unui sistem de monitorizare la nivelul UE, incluzând mecanisme de notificare și consultare între statele membre.*

3. FAVORIZAREA COMPETITIVITĂțII INDUSTRIEI APĂRĂRII

Crearea unei veritabile piețe interne a apărării necesită nu numai un cadru juridic solid, ci și o politică industrială europeană adaptată. Viitorul EDTIB depinde de intensificarea cooperării și de specializarea regională a rețelelor de excelență și în jurul acestora. Consolidarea în continuare a dimensiunii civilo-militare a rețelelor de excelență poate stimula concurența și contribui la creșterea economică și dezvoltarea regională. În plus, într-o piață a apărării din ce în ce mai globalizată este esențial ca întreprinderile europene din industria apărării să beneficieze de un mediu de afaceri sănătos în Europa, care să le amelioreze competitivitatea la nivel mondial.

3.1. Standardizarea – crearea bazelor pentru cooperarea și competitivitatea în industria apărării

Majoritatea standardelor utilizate în domeniul apărării în UE țin de sfera civilă. Atunci când sunt necesare standarde specifice în domeniul apărării, acestea sunt elaborate la nivel național, ceea ce împiedică cooperarea și conduce la o creștere a costurilor pentru industrie. Prin urmare, utilizarea de standarde comune în domeniul apărării ar spori în mod semnificativ cooperarea și interoperabilitatea dintre armatele europene și ar îmbunătăți competitivitatea industriei europene în ceea ce privește tehnologiile emergente.

Acest lucru evidențiază necesitatea de a crea stimulente pentru ca statele membre să elaboreze standarde civilo-militare europene. În mod clar, acestea ar trebui să păstreze un caracter

voluntar și trebuie să se prevină duplicarea cu activitatea referitoare la standardele NATO și ale altor organisme relevante. Cu toate acestea, s-ar putea face mult mai multe pentru a elabora standarde atunci când se identifică lacune și nevoi comune. Acest lucru este valabil în special pentru standardele referitoare la tehnologiile emergente, cum ar fi sistemele aeronautice comandate de la distanță (*Remotely Piloted Aircraft Systems* – RPAS) și pentru domenii existente, precum protecția bazelor militare, în care piețele sunt subdezvoltate și există un potențial pentru creșterea competitivității industriei.

Acțiuni:

- *Comisia va promova dezvoltarea unor „standarde hibride" pentru produse care pot avea atât aplicații militare, cât și civile. Ea a depus deja o solicitare de standardizare pentru un astfel de „standard hibrid" în 2012, pentru radioul definit prin software. Următoarele solicitări de standardizare ar putea fi legate de standarde referitoare la detectarea și prelevarea de substanțe chimice, biologice, radiologice și nucleare și de explozivi (Chemical Biological Radiological Nuclear & Explosives – CBRNE), RPAS, cerințe de navigabilitate, standarde privind partajarea de date, criptarea și alte tehnologii critice ale informației și comunicațiilor.*

- *Comisia va explora, împreună cu AEA și organizațiile de standardizare europene, opțiuni pentru instituirea unui mecanism de elaborare a unor standarde europene specifice pentru produse și aplicații militare, după obținerea acordului statelor membre. Obiectivul principal al acestui mecanism va consta în elaborarea de standarde pentru a răspunde nevoilor identificate, asigurând în același timp o gestionare adecvată a informațiilor sensibile.*

- *Comisia va explora, împreună cu AEA, noi modalități de promovare a instrumentelor existente pentru selectarea standardelor de bune practici în materie de achiziții publice în domeniul apărării.*

3.2. Promovarea unei abordări comune a certificării – reducerea costurilor și accelerarea dezvoltării

Ca și standardele, certificarea este un element-cheie pentru competitivitatea industrială și cooperarea europeană în domeniul apărării. Lipsa unui sistem paneuropean de certificare a produselor din domeniul apărării are un efect de blocaj major, conducând la întârzierea punerii pe piață a produselor, și crește în mod substanțial costurile de-a lungul întregului ciclu de viață al produsului. Este necesară îmbunătățirea prevederilor în domeniul certificării, astfel încât anumite sarcini care în prezent sunt îndeplinite la nivel național să fie efectuate în comun.

Potrivit AEA, mai ales în domeniul navigabilității militare, acest lucru conduce la creșterea cu 50 % a timpului de dezvoltare și cu 20 % a costurilor de dezvoltare. În plus, existența unui set de cerințe comune și armonizate reduce costurile, permițând realizarea la nivel transnațional a întreținerii aeronavelor sau a formării personalului de întreținere.

Muniția reprezintă un alt exemplu. Se estimează că absența unei certificări comune pentru munițiile lansate de la sol generează, nivel european, costuri de 1,5 miliarde EUR în fiecare an (dintr-un total de 7,5 miliarde EUR cheltuite pentru muniție în fiecare an).

Acțiune:

- *Pe baza experienței civile a Agenţiei Europene de Siguranţă a Aviaţiei (AESA), a experienței dobândite de aceasta prin certificarea Airbus A-400M (în versiunea sa civilă) și a activității AEA în acest domeniu, Comisia va analiza diferitele opțiuni pentru realizarea, în numele statelor membre, a sarcinilor legate de navigabilitatea inițială a produselor militare din domeniile precizate de AEA.*

3.3. Materiile prime – combaterea riscurilor în materie de aprovizionare pentru industria europeană a apărării

Diverse materii prime, cum ar fi pământurile rare, sunt indispensabile pentru numeroase aplicații din domeniul apărării, de la RPAS la munițiile cu ghidaj de precizie și de la sistemele cu țintă laser la comunicațiile prin satelit. O serie dintre aceste materii sunt supuse unor riscuri crescute în materie de aprovizionare, care prejudiciază competitivitatea sectorului apărării. Un element-cheie al strategiei globale a UE privind materiile prime îl constituie o listă de materii prime care sunt considerate a fi de o importanță crucială pentru economia UE. Este de așteptat ca lista actuală a materiilor prime esențiale la nivelul UE să fie revizuită până la sfârșitul anului 2013. Deși acestă listă cuprinde materii care sunt importante atât pentru scopuri civile, cât și pentru apărare, ea ar aduce o valoare adăugată evidentă dacă ar lua în considerare importanța specifică a materiilor prime pentru sectorul european al apărării.

Acţiune:

- *Comisia va examina care materii prime sunt esențiale pentru sectorul apărării în contextul strategiei globale a UE privind materiile prime și va pregăti, dacă este cazul, acțiuni de politică bine direcționate.*

3.4. IMM-urile – sprijinirea forței motrice a inovării europene în domeniul apărării

Directivele privind achizițiile publice în domeniul securității și apărării și transferurile produselor din domeniul apărării oferă IMM-urilor noi oportunități de a participa la crearea unei piețe europene a apărării. Acest lucru este valabil, în special, pentru dispozițiile în materie de subcontractare din Directiva privind achizițiile publice, care îmbunătățește accesul contractanților principali străini la lanțurile de aprovizionare. Prin urmare, statele membre ar trebui să recurgă în mod activ la aceste dispoziții pentru a stimula oportunitățile pentru IMM-uri.

Măsuri suplimentare sunt necesare mai ales în domeniul clusterelor. Acestea sunt deseori conduse de o întreprindere principală care lucrează cu întreprinderi mai mici în cadrul unui lanț de aprovizionare. În plus, clusterele fac adesea parte din rețele de excelență care reunesc contractanți principali, IMM-uri, institute de cercetare și alte organisme ale mediului academic.

Prin urmare, clusterele sunt deosebit de importante pentru IMM-uri, întrucât le oferă acces la instalații comune și la nișe în care se pot specializa, precum și posibilități de a coopera cu alte IMM-uri. În astfel de clustere, întreprinderile își pot combina punctele forte și resursele pentru a se diversifica și a crea noi piețe și instituții din domeniul cunoașterii. Ele pot, de asemenea, dezvolta noi produse și aplicații civile pe baza tehnologiilor și materialelor dezvoltate inițial în scopuri de apărare [așa cum s-a întâmplat, spre exemplu, în cazul internetului și al sistemului de poziționare globală (GPS)] sau viceversa, ceea ce reprezintă o tendință din ce în ce mai importantă.

Acţiuni:

- *Comisia va explora, împreună cu industria și adoptând o abordare ascendentă, modalitățile de creare a unui parteneriat strategic european de clustere menit să sprijine apariția unor noi lanțuri valorice și să înlăture obstacolele întâmpinate de IMM-urile din domeniul apărării în contextul concurenței mondiale. În acest context, Comisia va recurge la instrumentele concepute cu scopul de a sprijini IMM-urile, inclusiv la COSME, pentru a răspunde nevoilor IMM-urilor din domeniul apărării. În acest scop, se poate lua în considerare, de asemenea, utilizarea fondurilor structurale și de investiții europene. Această activitate va include clarificarea normelor de eligibilitate pentru proiectele cu dublă utilizare.*

- *Comisia va utiliza, totodată, Rețeaua întreprinderilor europene (Enterprise Europe Network – EEN) pentru a îndruma IMM-urile din domeniul apărării către crearea de rețele și parteneriate, internaționalizarea activităților lor, transferuri de tehnologie și finanțarea oportunităților de afaceri.*

- *Comisia va promova crearea unor rețele regionale cu obiectivul de a integra resursele industriale și de cercetare din domeniul apărării în cadrul unor strategii regionale de specializare inteligentă, în special prin intermediul unei rețele europene de regiuni implicate în domeniul apărării.*

3.5. Competențele – gestionarea schimbărilor și asigurarea viitorului

Industria apărării cunoaște schimbări profunde la care statele membre și întreprinderile trebuie să se adapteze. După cum a declarat Consiliul European în decembrie 2008: „*Restructurarea bazei europene industriale și tehnologice de apărare, în special în jurul centrelor de excelență europene, evitând redundanța, pentru a asigura soliditatea și competitivitatea acesteia, reprezintă o necesitate strategică și economică*”.

Procesul de restructurare este în principal responsabilitatea industriei, însă există un rol complementar pentru Comisie, guvernele naționale și autoritățile locale. Comisia și statele membre dispun de o gamă de instrumente europene care sprijină dezvoltarea de noi competențe și amortizează impactul restructurării. Utilizarea acestor instrumente trebuie să fie ghidată de o înțelegere clară a capabilităților și tehnologiilor esențiale pentru industrie. Comisia va încuraja statele membre să facă uz de sistemele de flexibilitate a muncii pentru a sprijini întreprinderile, inclusiv furnizorii, care au de suferit din cauza prăbușirii temporare a cererii pentru produsele lor, și să promoveze o abordare anticipativă a restructurării. În acest context, statele membre pot utiliza sprijinul oferit de Fondul social european (FSE), iar în anumite cazuri de disponibilizări în masă pot recurge și la sprijinul furnizat de Fondul european de ajustare la globalizare. Un fundament important al acestei activități îl constituie cartografierea competențelor existente și identificarea competențelor necesare pentru viitor, eventual pe baza unui Consiliu european pentru competențele sectoriale necesare în industria apărării, sub conducerea reprezentanților diferitelor sectoare.

Acțiuni:

- *Comisia va promova competențele identificate ca fiind esențiale pentru viitorul industriei, inclusiv prin programele „Alianțe ale competențelor sectoriale” și „Alianțe ale cunoașterii”, care se află în prezent într-o etapă de experimentare.*

- *Comisia va încuraja utilizarea Fondului social european (FSE) pentru reconversia profesională și recalificarea lucrătorilor, în special pentru proiectele care abordează nevoile în materie de competențe, concordanța competențelor și anticiparea schimbărilor.*

- *Comisia va lua în considerare potențialul fondurilor structurale și de investiții europene de a sprijini regiunile afectate în mod negativ de restructurarea industriei apărării, și în special de a ajuta lucrătorii să se adapteze la noua situație și de a promova reconversia economică.*

4. VALORIFICAREA POTENȚIALULUI DE DUBLĂ UTILIZARE A CERCETĂRII ȘI CONSOLIDAREA INOVĂRII

Întrucât diverse tehnologii pot servi unei duble utilizări, există un potențial din ce în ce mai mare pentru sinergii între cercetarea civilă și cea militară. În acest context, se desfășoară o coordonare continuă între capitolul dedicat securității din cel de-al 7-lea Program-cadru pentru activități de cercetare și de dezvoltare tehnologică și activitățile de cercetare în domeniul apărării la nivel european. Până acum, lucrările s-au concentrat asupra CBRNE și au abordat de asemenea, recent, apărarea cibernetică în contextul PSAC și sinergiile acesteia cu securitatea cibernetică. Mai multe activități în această privință sunt anunțate în cadrul Strategiei de securitate cibernetică a UE, al cărei scop este ca mediul online al UE să devină cel mai sigur din lume. În plus, întreprinderea comună SESAR a lansat activități de cercetare privind securitatea cibernetică în domeniul managementului traficului aerian.

În cadrul programului Orizont 2020, domeniile „Poziția de lider în tehnologii generice și industriale", inclusiv „Tehnologii generice esențiale" (TGE) și „Societăți sigure" („Provocări societale"), oferă perspective de progrese tehnologice care nu numai că pot stimula inovarea în domeniul aplicațiilor civile, dar au în același timp și un potențial de dublă utilizare. Deși activitățile de cercetare și de inovare desfășurate în temeiul programului Orizont 2020 vor pune accentul în mod exclusiv pe aplicații civile, Comisia va evalua modul în care rezultatele obținute în aceste domenii ar putea aduce beneficii, totodată, capabilităților industriale în domeniul apărării și securității. De asemenea, Comisia intenționează să exploreze sinergiile ce pot fi obținute în dezvoltarea de aplicații cu dublă utilizare care prezintă o dimensiune clară de securitate sau a altor tehnologii cu dublă utilizare, cum ar fi, spre exemplu, cele ce sprijină introducerea sistemelor RPAS civile în sistemul de aviație european, care ar urma să fie realizată în cadrul întreprinderii comune SESAR.

Cercetarea în domeniul apărării a creat importante efecte de domino în alte sectoare, cum ar fi electronica, spațiul, aviația civilă și exploatarea de adâncime. Este important să se mențină astfel de efecte colaterale pozitive care se extind de la apărare la sfera civilă și să se acorde sprijin pentru ca cercetarea în domeniul apărării să continue să alimenteze inovarea civilă.

De asemenea, Comisia este conștientă de potențialele beneficii ale posibilităților suplimentare de cercetare referitoare la PSAC în afara domeniului de aplicare al programului Orizont 2020. Acestea ar putea lua forma unei acțiuni pregătitoare cu privire la capabilitățile de apărare care sunt esențiale pentru operațiunile PSAC, vizând realizarea de sinergii cu programele de cercetare naționale. Comisia va defini conținutul și modalitățile, împreună cu statele membre, SEAE și AEA. În paralel, statele membre ar trebui să mențină un nivel adecvat de finanțare pentru cercetarea în domeniul apărării și să desfășoare o pondere mai mare a acestei cercetări într-un mod cooperativ.

Acțiuni:

- *Comisia intenționează să sprijine un sistem de achiziții publice înainte de comercializare pentru achiziționarea de prototipuri. Primele domenii care ar putea beneficia de acest lucru ar fi următoarele: detectarea CBRNE, RPAS și echipamentele de comunicare bazate pe tehnologii de tip radio definit prin software.*

- *Comisia va lua în considerare posibilitatea de a sprijini cercetarea referitoare la PSAC, spre exemplu prin intermediul unei acțiuni pregătitoare. S-ar pune accentul pe acele domenii în care ar exista cea mai mare nevoie de capabilități de apărare ale UE, vizând, în măsura posibilului, realizarea de sinergii cu programele de cercetare naționale.*

5. DEZVOLTAREA CAPABILITĂțILOR

Comisia lucrează deja la modalitățile de a răspunde nevoilor în materie de capabilități nemilitare care servesc sprijinirii politicilor de securitate deopotrivă internă și externă, cum ar fi protecția civilă[3], gestionarea crizelor, securitatea cibernetică, protecția frontierelor externe și supravegherea maritimă. Până în prezent, aceste activități au fost limitate la cofinanțarea și coordonarea capabilităților statelor membre. Comisia intenționează să facă încă un pas înainte pentru a se asigura că Europa dispune de întreaga gamă de capabilități de securitate de care are nevoie, că acestea sunt exploatate în modul cel mai eficient din punct de vedere al costurilor și că interoperabilitatea dintre capabilitățile nemilitare și cele militare este garantată în domeniile relevante.

Acțiuni:

- *Comisia va continua să sporească interoperabilitatea partajării de servicii de informare dintre utilizatorii civili și cei din domeniul apărării, precum în inițiativa-pilot „Mediul comun în vederea schimbului de informații pentru supravegherea maritimă”;*

- *Pe baza rețelelor existente ale UE, Comisia va explora, împreună cu statele membre, posibilitățile de creare a unui grup de cooperare civilo-militar în domeniile următoare: a) tehnologiile de detectare și b) metodele de protecție împotriva dispozitivelor explozive improvizate, a sistemelor portabile de apărare antiaeriană (MANPAD) și a altor amenințări pertinente, cum ar fi amenințările CBRNE;*

- *Comisia va colabora cu SEAE în ceea ce privește o evaluare comună a nevoilor în materie de capabilități cu dublă utilizare care sunt necesare pentru politicile de securitate și apărare ale UE. Pe baza acestei evaluări, Comisia va prezenta o propunere identificând nevoile în materie de capabilități care, după caz, ar putea fi cel mai bine acoperite prin resurse achiziționate, deținute și exploatate în mod direct de către Uniune.*

6. SPAțIUL ȘI APĂRAREA

Majoritatea tehnologiilor, infrastructurilor și serviciilor spațiale pot servi atât obiectivelor civile, cât și celor de apărare. Cu toate acestea, spre deosebire de situația din toate statele deținătoare de tehnologii spațiale, în UE nu există nicio legătură structurală între activitățile spațiale civile și cele militare. Această separare are un cost economic și politic pe care Europa nu și-l mai poate permite. Acest cost este exacerbat de dependența Europei de furnizori din țări terțe ai anumitor tehnologii critice, care fac adesea obiectul unor restricții la export.

Deși unele capabilități spațiale trebuie să rămână sub un control național și/sau militar exclusiv, există mai multe domenii în care realizarea unor sinergii sporite între activitățile civile și cele de apărare va reduce costurile și va îmbunătăți eficiența.

[3] În cazul protecției civile, dezvoltarea capabilităților este descrisă în propunerea Comisiei de Decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un mecanism al Uniunii de protecție civilă [COM(2011) 934 final].

6.1. Protejarea infrastructurilor spațiale

Galileo și Copernicus sunt infrastructuri spațiale europene majore. Galileo aparține UE și atât Galileo cât și Copernicus vor sprijini politicile-cheie ale UE. Aceste infrastructuri sunt critice, întrucât formează baza pentru aplicații și servicii care sunt esențiale pentru economia noastră, precum și pentru bunăstarea și securitatea cetățenilor noștri. Aceste infrastructuri trebuie să fie protejate.

Deșeurile spațiale au devenit cea mai gravă amenințare pentru sustenabilitatea activităților noastre spațiale. Pentru a reduce riscul de coliziune este necesar să se identifice și să se monitorizeze sateliții și deșeurile spațiale. Această activitate este cunoscută sub denumirea de supraveghere și urmărire a spațiului („*space surveillance and tracking*" – SST) și este, în prezent, bazată în cea mai mare parte pe senzori la sol, cum ar fi telescoapele și radarele. La ora actuală, nu există capabilități SST la nivel european; operatorii de sateliți și de servicii de lansare depind de datele furnizate de SUA în ceea ce privește alertele anticoliziune.

UE este pregătită să sprijine crearea unui serviciu SST european fondat pe o rețea de resurse SST existente deținute de statele membre, eventual în cadrul unei perspective transatlantice. Aceste servicii ar trebui să fie accesibile operatorilor publici, comerciali, civili și militari, precum și autorităților. Pentru a realiza acest lucru, este necesar ca statele membre care dețin resurse corespunzătoare să își asume angajamentul de a coopera și a furniza un serviciu anticoliziune la nivel european. Obiectivul suprem constă în a asigura protecția infrastructurilor spațiale europene cu o capabilitate europeană.

Acțiune:

- *Comisia a prezentat o propunere privind un program UE de sprijin pentru SST în 2013. Pornind de la această propunere, Comisia va analiza cum se poate asigura, pe termen lung, un nivel ridicat de eficiență al serviciului SST.*

6.2. Comunicațiile prin satelit

Actorii din domeniul securității militare și civile depind din ce în ce mai mult de comunicațiile prin satelit (SATCOM). Acestea sunt capabilități unice care pot asigura comunicațiile de lungă distanță și radiodifuziunea. Ele facilitează utilizarea platformelor mobile sau dislocabile ca substitut pentru infrastructuri de comunicații la sol și ca mijloc de asigurare a schimbului unor cantități mari de date.

Comunicațiile prin satelit de uz comercial reprezintă soluția cea mai puțin costisitoare și cea mai flexibilă pentru a răspunde acestei nevoi în creștere. Întrucât cererea de comunicații prin satelit vizând securitatea este prea fragmentată, punerea în comun și partajarea achizițiilor SATCOM ar putea genera reduceri de costuri semnificative ca urmare a economiilor de scară și a îmbunătățirii rezistenței.

Comunicațiile prin satelit de uz comercial nu pot înlocui complet comunicațiile prin satelit strategice din sectorul guvernamental/militar (MILSATCOM), care sunt dezvoltate în mod individual de către unele state membre ale UE. Totuși, comunicațiile MILSATCOM nu sunt în măsură să răspundă nevoilor entităților mai mici, în special celor ale aeronavelor militare sau ale forțelor speciale aflate în misiune.

În plus, până la sfârșitul acestui deceniu, capabilitățile MILSATCOM actuale ale statelor membre vor ajunge la sfârșitul ciclului lor de viață operațional. Este necesar ca aceste capabilități esențiale să fie menținute.

Acțiuni:

- *Comisia va acționa cu scopul de a depăși fragmentarea cererii de comunicații prin satelit vizând securitatea. În special, pe baza experienței AEA, Comisia va încuraja punerea în comun a cererii europene de comunicații prin satelit de uz comercial vizând domeniul militar și securitatea;*

- *Comisia va explora posibilitățile de a facilita, prin programele și mecanismele existente, eforturile depuse de statele membre pentru a instala sarcini utile de telecomunicații deținute de stat la bordul sateliților (incluzând sateliții de uz comercial) și a dezvolta următoarea generație de capabilități MILSATCOM deținute de stat la nivel european.*

6.3. Construirea unor capabilități satelit de înaltă rezoluție la nivelul UE

Imagistica prin satelit de înaltă rezoluție este din ce în ce mai importantă pentru sprijinirea politicilor de securitate, incluzând PSAC și PESC. Accesul UE la aceste capabilități este indispensabil pentru a asigura buna funcționare a mecanismelor de alertă timpurie, luarea deciziilor în timp util, planificarea anticipativă și ameliorarea desfășurării acțiuniilor UE de răspuns la situații de criză, atât în domeniul civil, cât și în cel militar.

Mai multe programe naționale de apărare sunt în curs de elaborare în acest domeniu. Unele state membre au dezvoltat, de asemenea, sisteme duale de înaltă rezoluție pentru a completa programele naționale consacrate în mod exclusiv apărării. Aceste sisteme duale au permis apariția unor noi forme de colaborare între statele membre în ceea ce privește exploatarea imagisticii prin satelit, în cadrul cărora achiziția are loc fie pe piață, fie prin intermediul acordurilor bilaterale. Această abordare reușită, care combină cerințele utilizatorilor civili și militari, ar trebui să fie urmată în continuare.

Întrucât nevoia de imagistică de înaltă rezoluție continuă să crească, pentru a pregăti următoarea generație de sateliți de imagistică de înaltă rezoluție care ar trebui să intre în uz aproximativ în anul 2025, este necesar să se exploreze și să se dezvolte o serie de tehnologii, cum ar fi sateliți de imagistică hiper-spectrală de înaltă rezoluție în orbită geostaționară sau sateliții avansați de ultra-înaltă rezoluție în combinație cu noi platforme de senzori, precum RPAS.

Acțiune:

- *Comisia Europeană, împreună cu SEAE și AEA, va analiza posibilitatea de a dezvolta progresiv noi capabilități de imagistică pentru a sprijini misiunile și operațiunile PESC și PSAC. De asemenea, Comisia Europeană va contribui la dezvoltarea tehnologiilor necesare pentru viitoarele generații de sateliți de imagistică de înaltă rezoluție.*

7. APLICAREA POLITICILOR ENERGETICE ȘI A INSTRUMENTELOR DE SPRIJIN ALE UE ÎN SECTORUL APĂRĂRII

Forțele armate sunt cei mai mari consumatori publici de energie din UE. Potrivit AEA, cheltuielile anuale cumulate ale acestora numai pentru energie electrică se ridică la o valoare estimată totală de peste un miliard de euro. În plus, combustibilii fosili rămân cea mai importantă sursă pentru a răspunde acestor nevoi energetice. Această situație creează dependențe problematice și expune bugetele pentru apărare riscului de creștere a prețurilor. Prin urmare, pentru a ameliora securitatea aprovizionării și a reduce cheltuielile operaționale, forțele armate au un interes puternic să își reducă amprenta energetică.

În același timp, forțe armate sunt, de asemenea, cel mai mare proprietar public de terenuri neexploatate și de infrastructuri, cu un total estimat de 200 de milioane de metri pătrați de clădiri și 1 % din suprafața totală de teren a Europei. Valorificarea acestui potențial ar permite

forțelor armate să își reducă nevoile energetice și să acopere o parte considerabilă a acestor nevoi prin propriile lor surse autonome și cu emisii scăzute. Acest lucru ar reduce costurile și dependențele și ar contribui în același timp la îndeplinirea obiectivelor Uniunii în materie de energie.

În domeniul cercetării, Comisia a elaborat Planul strategic pentru tehnologiile energetice [Planul SET („*Strategic Energy Technology*")] pentru a promova tehnologiile energetice inovatoare și cu emisii scăzute de dioxid de carbon care sunt mai eficiente și mai sustenabile decât tehnologiile energetice existente. Având în vedere nevoile sale energetice importante, sectorul apărării ar putea fi deschizător de drumuri în ceea ce privește introducerea tehnologiilor energetice emergente ale Planului SET.

Acțiuni:

- *Până la mijlocul anului 2014, Comisia va institui un mecanism de consultare specific cu experți în domeniul apărării din statele membre, pe baza modelului acțiunilor concertate existente cu privire la sursele regenerabile de energie și eficiența energetică. Acest mecanism se va concentra asupra a) eficienței energetice, în special în sectorul construcțiilor, b) a surselor regenerabile de energie și a combustibililor alternativi, precum și c) a infrastructurii energetice, incluzând utilizarea tehnologiilor pentru rețelele inteligente. Prin acest mecanism,*

  - *se va examina aplicabilitatea în sectorul apărării a conceptelor, legislației și instrumentelor de sprijin de care UE dispune în prezent în domeniul energetic,*
  - *se vor identifica posibile obiective și domenii prioritare de acțiune la nivelul UE în vederea unui concept energetic global pentru forțele armate,*
  - *se vor elabora recomandări pentru un ghid privind sursele regenerabile de energie și eficiența energetică în sectorul apărării, punându-se accentul pe implementarea legislației UE în vigoare, introducerea unor tehnologii inovatoare și utilizarea unor instrumente financiare inovatoare,*
  - *se va desfășura, în mod regulat, un schimb de informații cu Grupul de coordonare pentru planul SET.*

- *De asemenea, Comisia va lua în considerare elaborarea unui document de orientare privind implementarea Directivei 2012/27/UE în sectorul apărării.*

- *Comisia va sprijini proiectul de demonstrație „GO GREEN" al forțelor armate europene privind energia fotovoltaică. În urma acestei demonstrații reușite, Comisia va contribui, de asemenea, la dezvoltarea în continuare a proiectului „GO GREEN", prin implicarea mai multor state membre și, eventual, prin extinderea acestuia pentru a include alte surse regenerabile de energie, cum ar fi energia eoliană, biomasa și energia hidraulică.*

8. CONSOLIDAREA DIMENSIUNII INTERNAȚIONALE

Odată cu diminuarea bugetelor pentru apărare în Europa, exporturile către țările terțe au devenit din ce în ce mai importante pentru industriile europene, pentru a compensa reducerea cererii pe piețele lor naționale. Aceste exporturi ar trebui să fie autorizate în conformitate cu principiile politice stabilite în Poziția comună 2008/944/PESC, adoptată la 8 decembrie 2008, și în temeiul Tratatului privind comerțul cu arme, adoptat la 2 aprilie 2013 de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite. În același timp, Europa are un interes economic și politic să sprijine întreprinderile sale pe piețele mondiale. În cele din urmă, Europa trebuie să

asigure o abordare coerentă a monitorizării fluxului de investiții străine (astfel cum s-a stabilit în secțiunea 2.3 privind deținerea de resurse și securitatea aprovizionării).

8.1. Competitivitatea pe pieţele ţărilor terţe

În timp ce cheltuielile pentru apărare au scăzut în Europa, ele continuă să crească în multe alte părți ale lumii. Accesul la aceste piețe este adesea dificil, în funcție de considerente de ordin politic, de bariere în calea accesului pe piață etc. Cea mai mare piață de apărare din lume, Statele Unite, este, în principiu, închisă pentru importurile din Europa. Alte țări terțe sunt mai deschise, însă necesită deseori compensații care reprezintă o povară grea pentru întreprinderile din UE. În cele din urmă, pe numeroase piețe terțe, mai mulți furnizori europeni se află în concurență, ceea ce îngreunează, dintr-o perspectivă europeană, sprijinirea unui anumit furnizor din UE.

Acţiune:

- *Comisia va stabili un dialog cu părțile interesate în legătură cu modalitățile de sprijinire a industriei europene a apărării pe piețele terțe. În ceea ce privește compensațiile solicitate pe astfel de piețe, acest dialog va explora modalitățile de atenuare a posibilelor efecte negative ale unor astfel de compensații asupra pieței interne și a bazei industriale de apărare europene. În cadrul acestui dialog se va examina, de asemenea, modul în care instituțiile UE ar putea promova furnizorii europeni în situațiile în care doar o singură întreprindere din Europa concurează cu furnizori din alte părți ale lumii.*

8.2. Controalele exporturilor de produse cu dublă utilizare

Controalele exporturilor de produse cu dublă utilizare reprezintă o completare precisă a controalelor comerțului cu arme și sunt esențiale pentru securitatea UE, precum și pentru competitivitatea multor întreprinderi din sectorul aerospațial, al apărării și al securității. Comisia a inițiat o revizuire a politicii UE de control al exporturilor și a desfășurat o amplă consultare publică, ale cărei concluzii sunt prezentate într-un document de lucru al serviciilor Comisiei publicat în ianuarie 2013. Se vor înregistra progrese suplimentare în ceea ce privește procesul de reformă prin elaborarea unei comunicări ce va aborda barierele comerciale rămase care împiedică întreprinderile din UE să beneficieze pe deplin de avantajele pieței interne.

Acţiune:

- *În cadrul revizuirii în curs a politicii de control al exporturilor, Comisia va prezenta un raport de evaluare a impactului privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 428/2009, care va fi urmat de o comunicare a Comisiei ce va evidenția o viziune pe termen lung referitoare la controalele UE ale exporturilor strategice și va cuprinde inițiative concrete de politică în vederea adaptării controalelor exporturilor la evoluția rapidă a condițiilor tehnologice, economice și politice. În acest context pot fi incluse și propuneri de modificări legislative privind sistemul UE de control al exporturilor.*

9. CONCLUZII

Menținerea și dezvoltarea capabilităților de apărare cu scopul de a răspunde provocărilor actuale și viitoare în pofida constrângerilor bugetare drastice nu vor fi posibile decât dacă se realizează reforme politice și structurale de anvergură. A sosit momentul să se ia măsuri ambițioase.

9.1. Un nou cadru pentru dezvoltarea cooperării civilo-militare

Cooperarea civilo-militară reprezintă o provocare complexă cu numeroase fațete operaționale, politice, tehnologice și industriale. Acest lucru este valabil în special în Europa, unde

repartizarea competențelor și diviziunea sarcinilor sporește complexitatea problemei. Prezenta comunicare prezintă un pachet de măsuri care poate contribui la depășirea acestor provocări și stimula cooperarea dintre statele membre. În acest context, obiectivul nostru constă în a dezvolta o abordare integrată care transcende linia de demarcație dintre sectorul civil și militar, permițând o tranziție fără discontinuități între toate etapele ciclului de viață al capabilităților, și anume de la definirea nevoilor în materie de capabilități la utilizarea efectivă a acestora pe teren.

Ca un prim pas către atingerea acestui obiectiv, Comisia va revizui propriul său mod intern de a trata chestiuni de securitate și de apărare. Pe baza experienței Grupului operativ pentru industria apărării, Comisia va optimiza mecanismele sale de cooperare și de coordonare între propriile sale servicii și cu părțile interesate.

9.2. Un apel către statele membre

Prezenta comunicare stabilește un plan de acțiune pentru contribuția Comisiei la consolidarea PSAC. Comisia invită Consiliul European să discute acest plan de acțiune în decembrie 2013, împreună cu raportul elaborat de Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, pe baza următoarelor considerente:

– Deciziile privind investițiile și capabilitățile în materie de securitate și de apărare ar trebui să se bazeze pe o înțelegere comună a amenințărilor și intereselor. Prin urmare, Europa trebuie să dezvolte, în timp util, o abordare strategică care să acopere toate aspectele legate de securitatea militară și nemilitară. În acest context ar trebui să se realizeze o dezbatere politică mai largă privind punerea în aplicare a dispozițiilor relevante din Tratatul de la Lisabona;

– Politica de securitate și apărare comună este o necesitate. Pentru a deveni eficace, aceasta ar trebui să se bazeze pe o veritabilă politică europeană comună în materie de capacități și armament, astfel cum se menționează la articolul 42 din TUE;

– Pentru a asigura coerența eforturilor, PSAC trebuie să fie coordonată îndeaproape cu alte politici relevante ale UE. Acest lucru este deosebit de important pentru a genera sinergii între dezvoltarea și utilizarea capabilităților de apărare și de securitate civilă și a le valorifica;

– Pentru ca PSAC să fie credibilă, Europa are nevoie de o bază industrială și tehnologică de apărare puternică. Pentru a atinge acest obiectiv, este crucial să se dezvolte o strategie industrială de apărare europeană bazată pe o înțelegere comună a gradului de autonomie pe care Europa dorește să îl mențină în domeniile tehnologice critice;

– Pentru a menține o industrie competitivă, capabilă să producă capabilitățile de care avem nevoie la prețuri accesibile, este esențial să se consolideze piața internă a apărării și a securității și să se creeze condițiile care permit întreprinderilor europene să își desfășoare liber activitatea în toate statele membre;

– Având în vedere constrângerile bugetare stricte cu care ne confruntăm, este deosebit de important ca resursele financiare să fie alocate și cheltuite în mod eficient. Aceasta implică, printre altele, reducerea costurilor operaționale, punerea în comun a cererii și armonizarea cerințelor militare;

– Pentru a demonstra reala valoare adăugată a cadrului UE, este necesar să se identifice un proiect comun în domeniul capabilităților de apărare esențiale, în cazul căruia politicile UE ar putea fi mobilizate pe deplin.

9.3. Etapele următoare

Pe baza discuțiilor cu șefii de stat și de guvern, Comisia va elabora, pentru domeniile definite în prezenta comunicare, o foaie de parcurs detaliată cuprinzând acțiuni concrete și un calendar al acestora.

Comisia va institui un mecanism de consultare specific cu autoritățile naționale în vederea elaborării și implementării acestei foi de parcurs. Mecanismul poate lua diferite forme, în funcție de domeniul de politică supus dezbaterii. AEA și Serviciul European de Acțiune Externă vor fi asociați la acest mecanism de consultare.